

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 1 6 1 1 0 1 2 1

6.
razred

Petek, 6. maj 2016 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA
v 6. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.
Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.
Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili.
Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.
Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.
Piši čitljivo in s pisanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.
Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.
Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.
Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 16 strani.

N 1 6 1 1 0 1 2 1 0 3

PRILOGA

I. DEL

BESEDILO 1

Lipicanec

V letu 1580 je v Lipici nastala svetovno znana pasma lipicancev. Osnovo za to pasmo so dali domači kraški, španski in napolitanski, kasneje še arabski konji. Vemo tudi, da so na območju Lipice že v rimskih časih redili močne, hitre in vzdržljive konje.

Lipicanec je srednje velik konj, visok približno 155 cm, z belo ali z zelo svetlo sivo barvo dlake, lahko pa je tudi siv, vranje črn, rjavosiv, temnorjav. Žrebeta so vedno temne barve. Ima glavo z velikimi temnimi in živahnimi očmi. Vrat ima visoko nasajen, lepo izražen viher¹, dolg in raven hrbet, mišičast in lepo položen križ. Prsi so globoke in široke ter izražajo njegovo moč. Griva in rep sta gosta in košata, vendar je žima tenka kot svila. Lipicanec se šele v gibanju pokaže v vsem svojem sijaju. Korak je visok, graciozen, prožen in energičen. Drža je elegantna. Dočaka visoko starost, tudi do 30 let.

Po značaju je ponosen in dostojanstven, a hkrati skromen in vzdržljiv, zato je tudi dober vprežni in delovni konj. Zaradi izrazito prijaznega značaja, visoke inteligence in pripravljenosti za učenje se je bolj od drugih pasem sposoben šolati. Le izbrani konji pa so sposobni osvojiti tudi točki klasične šole jahanja na zemlji in nad zemljo.

V kobilarni Lipica se letno skoti okrog 40 žrebičkov. Še do pred kratkim so vsa v Lipici rojena žrebeta dobila na levem licu žig L, kar je bil dokaz originalnosti v Lipici rojenih lipicancev. Nobena druga kobilarna ali organizacija ni imela pravice do uporabe tega žiga.

Lipicanci dobijo imena po že ustaljenem sistemu. Imena žrebcev so sestavljena iz očetovega in materinega imena, pri kobilah pa je ime sestavljeno iz imena rodu in rimske številke.

Lipicanci so bili vzrejeni za potrebe dunajskega dvora in španske jahalne šole na Dunaju. Uporabljali so jih predvsem za klasično šolo jahanja in vleko lažjih vpreg. To se pri pasmi vidi še danes. Klasični tip lipicanca se tudi zdaj vzreja za klasično šolo jahanja. Šolanje mladih žrebcev se začne pri treh letih in pol ter traja naslednjih pet do šest let. V tem času se naučijo natančnega gibanja, različnih dresurnih elementov, posebno nadarjeni žrebci pa tudi značilnih skokov. Šolanje konj poteka vsak dan, skozi različna obdobja bolj ali manj intenzivno. V klasični šoli jahanja uporabljajo le lipicanske žrebce in samo najboljši so izbrani za nastope.

Nekoč so na dan, ko so triletnega žrebca lipicanca napotili v špansko jahalno šolo na Dunaj, hlevski delavci smeli zanj posaditi tri maklene². Zato Lipico danes prepletajo drevoredi z vseh strani neba in ohranjajo pridih starih časov.

¹ *viher* – sprednji, izbočeni del hrbta

² *maklen* – vrsta listnatega drevesa

(Prirejeno po: <http://konji.si/lipicanec>; http://www.kam.si/zanimivosti/o_lipicancu.html;
<http://hosta-lipizzans.eu/lipicanec.html>; <http://sl.wikipedia.org/wiki/Lipicanec>. Pridobljeno: 28. 1. 2015.)

N 1 6 1 1 0 1 2 1 0 5

II. DEL

France Bevk

Tonček

Na postaji jih je pričakal oče. Majhen in suhljat, bled v obraz je stal ob vozu, šop las mu je kakor po navadi gledal izpod klobuka na čelo. Vesel, da zopet vidi svoja otroka, se je široko smejal v lica.

»Glej, glej!« je vzkliknil. »Saj sta se poredila kot pujska.«

O Tončku bi bilo težko to reči. Bil je še vedno suh kot škripec¹, le obraz mu je bil močno porjavel. Marička pa je bila res okrogla kot balonček in rdeča v lica.

»Pomagaj, da odnesemo te reči,« je dejala mati.

»Saj imate blaga za pol voza,« se je čudil oče.

»Vsilijo ti, ne moreš se ubraniti,« je menila mati. V resnici je bila vzela s seboj veliko torbo z namenom, da bi ji jo napolnili. Seveda se je branila na vse kriplje, ne in ne, noče jih oškodovati. Ni marala delati vtisa, da v mestu živijo v revščini. Zato se je za obisk tudi vselej lepo napravila in po mestno načičkala. Nazadnje pa je le vzela, kar so ji ponujali. Jezil in bolel pa jo je bratov tihi posmeh, ki mu je igral pod brki. Njemu je bilo težko kaj skriti. To je Rozalijo dražilo in jo delalo nejevoljno, kadarkoli se je vračala z doma.

Tonček in Marička sta tiščala očetu pod nos veverico in punčko. Oba hkrati sta mu pripovedovala, kaj sta medtem doživela.

»Daj, daj, Jakob!« je priganjala Rozalija. »Spravimo se že od tod! Ljudje nas že gledajo.«

V večernem soncu, ki je tonilo za Brda, so se odpravili proti domu.

Samotna ulica ob robu mesta, v kateri so stanovali, ni bila daleč. Kmalu so stali v tesni kuhinji podstrešnega stanovanja in razložili po mizi, kar so prinesli.

Mati se je preoblekla, nato je pripravila večerjo. Oče je mlel kos rženega kruha, ki si ga je bil odrezal od hlebca. Tonček je poiskal velik žebelj in ga zabil v steno. Nanj je obesil kletko z veverico, ki se je nekam nezaupljivo razgledovala po novem prostoru. Ni se zmenila za oreh, ki ji ga je Tonček porinil skozi rešetko. Marička pa ni nehala razkazovati svoje punčke. »Zibko ji bo treba narediti,« je dejal oče. »Naredil ji bom zibko.«

Dekletce je bilo vse v ognju.

»Kdaj?«

»Potrpi, neučakanka! Dobiti moram primernih deščic. In pa barve, da jo bom poslikal.«

»Pa kletko za veverico!« je vzkliknil Tonček.

¹ škripec – priprava za dviganje bremen

»Kakšno kletko?« je vprašal oče. »Saj tvoja veverica že ima kletko.«
»Premajhna je. Stric Matija je rekel, da bi morala biti večja. Naredite mi kletko!«
»Res je premajhna,« je priznal oče. »Saj si bo žival še rep zlomila. Nekoč sem videl tako kletko s kolesom. Veverica se je v njem vrtela.«
»Tako mi naredite. Prosim.«
Oče je bil ta dan kaj dobre volje. Tonček je upal, da mu prošnje ne bo odrekel.
»Tako veliko s kolesom? Kam bi jo pa del? Saj to bi bil cel mlin. In take niti narediti ne znam.«
»Pa navadno.«
»Bomo videli. Če boš priden.«
To je pomenilo toliko kot nič. Tisti »bomo videli« in »če boš priden« sta zmeraj odpovedala. Kako naj se tak paglavec, kot je bil Tonček, vede, da bi ga drugi hvalili? Nemogoče. Poleg tega se je še mati oglasila od ognjišča.
»Priden pa, priden,« je rekla.
Ni še pozabila Tončkove skrivalnice na stričevi hruški.
»Kaj pa je storil?« je vprašal oče.
»Še vprašaš!« je vzdihnila mati.
Deček je stisnil glavo med ramena. Zdelo se mu je najboljšo, da več ne sitnari zaradi kletke. »Pripovedujta, kako sta se imela,« je dejal oče, ko je po večerji odložil žlico. Tonček in Marička sta pripovedovala oba hkrati. Marička se je kar preHITEVALA, a kar je izjecljala, ni imelo glave ne repa. Tonček jo je venomer popravljal in ji segal v besedo ... Ne, ni bilo tako, kot praviš – tako je bilo ...

(Odlomek.)

(France Bevk: Tonček. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1970.)

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedili 1 in 2.

Pozorno preberi izhodiščni besedili in reši naloge.

1. Katero besedilo naj prebere bralec, ki želi izvedeti navedene podatke?
Na črto napiši številko besedila 1 ali 2.

Koliko časa traja predstava izbranih žrebcev v Lipici? Besedilo _____.

Kdaj so lipiška žrebeta primerna za dresuro? Besedilo _____.

Komu vse pripada popust za ogled predstave? Besedilo _____.

Kakšno starost lahko doseže lipicanec? Besedilo _____.

(2 točki)

2. Kaj je o lipicancih napisano tako v besedilu 1 kot tudi v besedilu 2?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Kakšni so lipicanci po značaju.
- B Kateri konji lahko nastopajo v točki *šola nad zemljo*.
- C Katere barve so lahko lipicanci.
- Č Kdaj si lahko ogledamo njihov nastop.

(1 točka)

3. Ali so navedene trditve o izhodiščnih besedilih pravilne ali ne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni, obkroži NE.

Obe besedili vključujeta opis živali. DA NE

Obe besedili sta namenjeni predvsem poznavalcem konj. DA NE

Obe besedili bralce vabita na predstavo klasične jahalne šole. DA NE

Slike ob obeh besedilih predstavljajo klasično jahalno šolo. DA NE

V obeh besedilih prevladuje sedanjik. DA NE

(2 točki)

7. Preberi poved.

Lipicanec se šele v gibanju pokaže v vsem svojem sijaju.

Kaj v navedeni povedi pomeni podčrtana besedna zveza?

Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

8. Kako so navedene besede iz besedila 1 povezane med seboj?
Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz drugega stolpca.

_____ konj, lipicanec	1 Besedi sta protipomenki.
_____ šola, šolanje	2 Besedi sta podpomenki.
_____ svetlo, temno	3 Besedi spadata v isto besedno družino.
_____ okrog, približno	4 Besedi sta nadpomenka in podpomenka.
	5 Besedi sta sopomenki.

(2 točki)

9. a) S katerimi besedami so v besedilu 1 poimenovane značajske lastnosti lipicanca?

Obkroži ustrezne besede.

skromen ponosen temnorjav dostojanstven velik

(1 točka)

9. b) Kako imenujemo besede, navedene v nalogi 9. a?

Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

N 1 6 1 1 0 1 2 1 1 1

11. d) Kako se vprašamo po obeh podčrtanih besedah?
Vprašalnico napiši na črto.

(1 točka)

11. e) Kaj sta podčrtani besedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Samostalnika.
- B Pridevnika.
- C Prislova.
- Č Zaimka.

(1 točka)

12. Besede v oklepajih postavi v pravilno obliko.
Napiši jih na črte.

Žrebce v (kobilarna) _____ poimenujejo z
(dve imeni) _____.

Elegantni konji so zaradi usklajenih gibov posebej cenjeni v vseh
(klasična jahalna šola) _____.

(2 točki)

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Franceta Bevka *Tonček*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Ali so navedene trditve o izhodiščnem besedilu pravilne ali ne?

Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni, obkroži NE.

Izhodiščno besedilo je umetno. DA NE

Razdeljeno je na prizore. DA NE

Zgodbo pripoveduje Tonček. DA NE

To je pustolovska zgodba. DA NE

Dogajanje v besedilu se odvija v enem dnevu. DA NE

(2 točki)

2. O čem govori izhodiščno besedilo?

Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

3. Kje se v izhodiščnem besedilu odvija dogajanje?

Na črti napiši dva kraja dogajanja.

(1 točka)

7. Preberi odlomek iz izhodiščnega besedila.

Tonček in Marička sta pripovedovala oba hkrati. Marička se je kar preHITEVALA, a kar je izjECLJALA, ni imelo glave ne repa. Tonček jo je venomer popravljal in ji segal v besedo ...

Kaj v izpisanem odlomku pomenita podčrtani besedni zvezi?
Na vsako črtico pred besedno zvezo napiši ustrezno številko.

_____ govoriti brez glave in repa	1 govoriti nelogično, nepovezano
	2 govoriti o veverici
	3 govoriti tiho, nerazumljivo
_____ seči komu v besedo	1 širiti o kom slabe vesti
	2 prekiniti koga pri govorjenju
	3 naučiti koga česa novega

(2 točki)

8. Bevkovo besedilo Tonček je mladinska realistična pripoved. Kdo od navedenih avtorjev je še pisal mladinske realistične pripovedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Boris A. Novak
- B Hans Christian Andersen
- C Bina Štampe Žmavc
- Č Leopold Suhodolčan
- D Dane Zajc

(1 točka)

9. Navedi člane Tončkove družine, kakšni so (za vsakega napiši eno lastnost) in kako se razumejo.
Napiši zaokroženo besedilo.

A		4
B		2

Skupno število točk: 50

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.